ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1992

Vyhlásené: 25.09.1992 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

452

PREDSEDNÍCTVO FEDERÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

vyhlasuje úplné znenie zákona o pestúnskej starostlivosti z 26. apríla 1973 č. 50 Zb., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom z 20. júna 1984 č. 58 Zb. a zákonom zo 4. marca 1992 č. 118 Zb.

ZÁKON O PESTÚNSKEJ STAROSTLIVOSTI

Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1
Účel zákona

Štát utvára všestranné podmienky pre zdravý vývoj a výchovu detí. Vychovávať z detí riadnych občanov je predovšetkým povinnosťou rodičov. V prípadoch, keď rodičia nezabezpečujú riadnu výchovu detí, môžu orgány na to príslušné robiť potrebné výchovné opatrenia podľa Zákona o rodine. Na prehĺbenie týchto opatrení sa umožňuje zveriť dieťa do pestúnskej starostlivosti podľa tohto zákona, ak nie je možné zabezpečiť riadnu výchovu dieťaťa predovšetkým jeho osvojením a ak ústavná výchova nie je vhodnejšia.

§ 2
Pestúnska starostlivosť

(1) Dieťa, ktorého výchova u rodičov nie je zabezpečená z príčin, ktoré budú zrejme dlhodobé, sa môže zveriť do pestúnskej starostlivosti iného občana (ďalej len „pestún“), ak záujem dieťaťa vyžaduje zverenie do takej starostlivosti.

(2) Dieťa sa môže zveriť aj do spoločnej pestúnskej starostlivosti manželom; do pestúnskej starostlivosti jedného z manželov sa môže dieťa zveriť len so súhlasom druhého manžela, ak manželia žijú v spoločnej domácnosti. Tento súhlas nie je potrebný, ak druhý manžel stratil spôsobilosť na právne úkony alebo ak obstaranie tohto súhlasu je spojené s prekážkou ťažko prekonateľnou.

(3) Pestúnska starostlivosť vzniká rozhodnutím súdu a zaniká dosiahnutím plnoletosti dieťaťa, úmrtím dieťaťa alebo pestúna. Spoločná pestúnska starostlivosť zaniká aj rozvodom manželstva pestúnov alebo úmrtím jedného z manželov; ak zomrie jeden z manželov, stáva sa pestúnom druhý manžel. Pestúnska starostlivosť môže byť tiež zrušená rozhodnutím súdu. Súd môže zrušiť pestúnsku starostlivosť len z dôležitých dôvodov; urobí tak vždy, ak o to požiada pestún.

§ 3
Výber pestúna

Pestúnom sa môže stať iba občan, ktorý má osobné predpoklady, najmä morálne a zdravotné, na zabezpečenie riadnej výchovy dieťaťa a ktorý spôsobom svojho života i života svojej rodiny, v ktorom bude dieťa vychovávané, zaručuje, že bude pestúnsku starostlivosť vykonávať na prospech dieťaťa.

§ 4
Vzťahy medzi pestúnom a dieťaťom

(1) Pestún je povinný o dieťa sa osobne starať. Ak bol ustanovený za pestúna len jeden z manželov, je druhý manžel, ktorý s ním žije v spoločnej domácnosti, povinný pomáhať pri výchove dieťaťa.

(2) Pestún má pri výchove dieťaťa práva a povinnosti rodičov; právo zatupovať dieťa a spravovať jeho záležitosti má však iba v bežných veciach. Ak pestún predpokladá, že rozhodnutie zákonného zástupcu dieťaťa v ostatných veciach nie je v súlade so záujmom dieťaťa, môže sa domáhať rozhodnutia súdu.

(3) Dieťa je povinné pomáhať podľa svojich schopností v domácnosti pestúna; pokiaľ má príjem z vlastnej práce a žije v spoločnej domácnosti s pestúnom, je povinné prispievať aj na úhradu spoločných potrieb.

(4) Ak sa pestún rozhodne osvojiť dieťa, zverené mu do pestúnskej starostlivosti, nevyžaduje sa, aby pred rozhodnutím súdu o osvojení bolo dieťa najmenej po dobu troch mesiacov v starostlivosti pestúna na jeho náklad, pokiaľ pestúnska starostlivosť trvala aspoň po túto dobu.[1])

§ 5
Príspevok na úhradu potrieb dieťaťa

(1) Dieťaťu v pestúnskej starostlivosti patrí až do skončenia povinnej školskej dochádzky príspevok na úhradu jeho potrieb (ďalej len „príspevok“).

(2) Po skončení povinnej školskej dochádzky dieťaťa až do jeho plnoletosti mu patrí príspevok, ak dieťa

a) sústavne sa pripravuje na budúce povolanie predpísaným výcvikom alebo štúdiom, alebo

b) nemôže sa pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané pre chorobu, alebo

c) pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sústavne sa pripravovať na budúce povolanie alebo je schopné pripravovať sa naň iba za mimoriadnych podmienok, alebo

d) pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je neschopné vykonávať sústavné zamestnanie (pracovnú činnosť) alebo výkon takého zamestnania (pracovnej činnosti) by vážne zhoršil jeho zdravotný stav.

(3) Nárok na príspevok za podmienok uvedených v predchádzajúcom odseku sa zachová aj po dosiahnutí plnoletosti dieťaťa, najdlhšie však do 26. roku jeho veku, pokiaľ dieťa naďalej v spoločnej domácnosti s občanom, ktorý bol do plnoletosti jeho pestúnom (ďalej len „doterajší pestún“).

(4) Ak dieťa požíva dôchodok z dôchodkového zabezpečenia (poistenia) alebo má nárok na výživné voči svojmu pestúnovi, patrí príspevok, len ak je vyšší, a to vo výške rozdielu medzi príspevkom a sumou dôchodku, prípadne výživného; rozsah vyživovacej povinnosti pestúna určí

pre potreby rozhodnutia o výške príspevku súd na návrh príslušného orgánu určeného zákonmi národných rád (ďalej len „príslušný orgán“).

§ 6
Výška príspevku

(1) Príspevok je za kalendárny mesiac

a) 800 Kčs, ak ide o dieťa do 6 rokov veku,

b) 900 Kčs, ak ide o dieťa od 6 rokov do 10 rokov veku,

c) 1100 Kčs, ak ide o dieťa od 10 rokov do 15 rokov veku,

d) 1200 Kčs, ak ide o dieťa od 15 rokov do 26 rokov veku.

(2) Príspevok sa poskytne za celý kalendárny mesiac, i keď podmienky nároku na príspevok boli splnené len po časť tohto mesiaca.

(3) Príspevok sa vypláca dopredu v mesačných lehotách.

§ 7
Prechod nároku na výživné

(1) Súd uloží rodičom, prípadne iným občanom povinným poskytovať výživné dieťaťu, ktorému sa poskytuje príspevok podľa tohto zákona, aby toto výživné poukazovali príslušnému orgánu (§ 16).

(2) Nárok na výživné určené rozhodnutím súdu na dieťa, ktorému sa poskytuje príspevok podľa tohto zákona, prechádza až do výšky poskytnutého príspevku na štát a je príjmom štátneho rozpočtu príslušnej republiky. Ak je výživné vyššie než príspevok, patrí dieťaťu rozdiel medzi výživným a príspevkom; tento rozdiel sa vypláca pestúnovi.

(3) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov neplatia, ak ide o nárok dieťaťa na výživné voči pestúnovi (§ 5 ods. 4).

§ 8
Odmena pestúna

(1) Pestúnovi patrí za výkon pestúnskej starostlivosti odmena až do dosiahnutia plnoletosti dieťaťa; po dosiahnutí plnoletosti dieťaťa sa doterajšiemu pestúnovi zachováva nárok na odmenu po čas, po ktorý sa dieťaťu zachováva nárok na príspevok (§ 5 ods. 3).

(2) Odmena nepatrí, ak je pestúnom rodič (starý rodič) otca alebo matky dieťaťa. V prípadoch hodných osobitného zreteľa sa však môže priznať odmena za výkon pestúnskej starostlivosti aj týmto občanom.

(3) Odmena nepodlieha zdaneniu.

§ 9
Výška odmeny pestúna

(1) Odmena pestúna, a to aj pri spoločnej pestúnskej starostlivosti manželov, je za každé zverené dieťa 400 Kčs za kalendárny mesiac.

(2) Odmena sa poskytne za celý kalendárny mesiac, i keď podmienky nároku na odmenu boli splnené len po časť tohto mesiaca.

(3) Odmena sa vypláca dopredu v mesačných lehotách.

§ 10
Nároky podľa osobitných predpisov

(1) Pre nároky podľa predpisov o nemocenskom zabezpečení a pre nároky podľa pracovnoprávnych predpisov sa posudzuje dieťa zverené do pestúnskej starostlivosti rovnako ako vlastné dieťa, a to aj po dosiahnutí jeho plnoletosti, pokiaľ mu patrí príspevok podľa tohto zákona; to platí obdobne na účely prechodu nájmu bytu podľa Občianskeho zákonníka pri úmrtí nájomcu alebo pri trvalom opustení spoločnej domácnosti nájomcom.[2])

(2) Pestúni, ktorí vykonávajú pestúnsku starostlivosť v osobitných zariadeniach (§ 12), sú zúčastnení na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení podľa predpisov platných pre pracovníkov v pracovnom pomere s odchýlkami uvedenými v osobitnom predpise.[3])

§ 11
Nároky opatrovníka a zvereného dieťaťa

Ak sa opatrovník ustanovený súdom podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine stará o dieťa osobne, patria nároky podľa ustanovení § 5 až 10 aj tomuto dieťaťu a opatrovníkovi.

§ 12
Výkon pestúnskej starostlivosti v osobitných zariadeniach

Pestúnska starostlivosť podľa tohto zákona sa môže vykonávať v osobitných zariadeniach, pokiaľ sú na tento účel zriadené a spravované príslušnými orgánmi, občianskymi združeniami, ako aj ďalšími právnickými a fyzickými osobami v rámci poskytovania sociálnych služieb podľa predpisov o sociálnom zabezpečení.[4])

§ 13
Zmeny a vrátenie príspevku a odmeny

(1) Ak sa zmenia alebo odpadnú skutočnosti rozhodné pre nárok na príspevok alebo jeho výšku, alebo ak sa príspevok priznal na základe omylu, príspevok sa odoberie, zvýši, zníži, alebo sa jeho výplata zastaví. Odobratie, zníženie a zastavenie výplaty príspevku sa vykoná odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré bol už vyplatený. Zvýšenie príspevku sa vykoná začínajúc kalendárnym mesiacom, za ktorý zvýšenie patrí, pokiaľ nárok na príspevok za jednotlivý kalendárny mesiac nie je premlčaný.

(2) Ak príjemca príspevku zavinil, že sa príspevok vyplácal neprávom alebo v nesprávnej výške, je povinný tento príspevok vrátiť; to platí najmä, ak príspevok vylákal, zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť alebo nesplnil inú závažnú povinnosť uloženú týmto zákonom. O povinnosti vrátiť preplatok rozhoduje príslušný orgán, ktorý je príslušný rozhodovať o príspevku (§ 16). Sumy neprávom prijaté, pokiaľ je príjemca povinný ich vrátiť na základe vykonateľného rozhodnutia, sa môžu zrážať aj z bežne vyplácaného alebo neskôr priznaného príspevku.

(3) Nárok na vrátenie súm vyplatených neprávom alebo v nesprávnej výške sa premlčuje v jednom roku odo dňa, keď príslušný orgán zistil, že príspevok sa vyplácal neprávom alebo v nesprávnej výške, najdlhšie však do troch rokov od jeho výplaty.

(4) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov platia obdobne, aj pokiaľ ide o odmenu.

§ 14
Premlčanie

(1) Nároky na príspevok a odmenu sa nepremlčujú.

(2) Nároky na jednotlivé splátky príspevku a odmeny sa premlčujú v jednom roku odo dňa ich splatnosti.

Konanie

§ 15

(1) Na rozhodovanie o pestúnskej starostlivosti je príslušný súd, v obvode ktorého má dieťa na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodných skutočností svoje bydlisko.

(2) Pred rozhodnutím o zverení dieťaťa o pestúnskej starostlivosti si súd vždy vyžiada vyjadrenie príslušného orgánu príslušného podľa miesta bydliska občana, ktorému má byť dieťa zverené do pestúnskej starostlivosti, najmä o tom, či ide o občana vhodného na výkon tejto starostlivosti; súd môže požadovať odborné vyšetrenia a správy, najmä od orgánov štátnej zdravotnej správy, školskej správy a orgánov a odborných zariadení príslušných orgánov, pokiaľ ide o výber občana vhodného na výkon pestúnskej starostlivosti a zdravotný stav dieťaťa.

(3) Ak dieťa, ktoré má byť zverené do pestúnskej starostlivosti, je schopné posúdiť obsah pestúnskej starostlivosti, je potrebné aj jeho vyjadrenie.

(4) Pred rozhodnutím súdu o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti môže byť dieťa rozhodnutím príslušného orgánu dočasne zverené do starostlivosti občana, ktorý má záujem stať sa pestúnom a spĺňa podmienky ustanovené v § 3. Ak sa do troch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, pokiaľ príslušný orgán neustanoví dlhšiu lehotu, nezačne na súde konanie o zverenie dieťaťa do pestúnskej starostlivosti, dočasné zverenie dieťaťa uplynutím tejto lehoty stráca účinnosť.

(5) Rozhodnutie príslušného orgánu podľa predchádzajúceho odseku zakladá občanovi, ktorému bolo dieťa dočasne zverené do starostlivosti, a tomuto dieťaťu nároky podľa ustanovení § 5 až 10 s výnimkou § 10 ods. 1 časti vety za bodkočiarkou.

§ 16

(1) O príspevku a odmene rozhoduje na žiadosť oprávneného príslušný orgán príslušný podľa miesta bydliska dieťaťa, ktorý tiež príspevok a odmenu vypláca.

(2) Príspevok sa vypláca až do dosiahnutia plnoletosti dieťaťa pestúnovi; potom sa vypláca dieťaťu.

(3) Ak ide o spoločnú pestúnsku starostlivosť vykonávanú manželmi, vypláca sa príspevok (odsek 2) i odmena žene.

Povinnosti oprávnených

§ 17

(1) Pestún (opatrovník), ktorý uplatňuje nárok na príspevok alebo odmenu, je povinný osvedčiť skutočnosti, ktoré sú potrebné na rozhodnutie o príspevku alebo odmene; rovnakú povinnosť má aj dieťa, ak uplatňuje nárok na príspevok po dosiahnutí plnoletosti.

(2) Príjemca príspevku alebo odmeny je povinný hlásiť zmeny v skutočnostiach, ktoré sú rozhodné pre nárok na príspevok alebo odmenu alebo ich zánik alebo pre výšku a výplatu príspevku alebo odmeny, najneskôr do 15 dní odo dňa, keď zmena nastala.

§ 18

(1) Príslušné orgány vyhľadávajú a evidujú občanov, ktorí by boli vhodní na výkon pestúnskej starostlivosti; spolupracujú so súdom vo veciach pestúnskej starostlivosti.

(2) Príslušné orgány poskytujú pestúnovi všestrannú pomoc potrebnú na zabezpečenie priaznivých podmienok pre výchovu a všestranný vývoj detí zverených mu do pestúnskej starostlivosti.

(3) Príslušný orgán pravidelne dozerá, či sa pestúnska starostlivosť riadne vykonáva a či plní svoj účel; pritom môže robiť potrebné opatrenia podľa Zákona o rodine a predpisov podľa neho vydaných.

(4) Pestún je povinný umožniť príslušnému orgánu dohľad nad výkonom pestúnskej starostlivosti.

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 19

zrušený

§ 20

Ak tento zákon neustanovuje niečo iné, použijú sa ustanovenia Zákona o rodine.

§ 21

Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením

a) zvýši sumy príspevku na úhradu potrieb dieťaťa, ak rast životných nákladov u nezaopatrených detí je aspoň 10 %,

b) môže zvýšiť odmenu pestúna s prihliadnutím na rast životných nákladov a príjmov zo zárobkovej činnosti.

§ 22

Ministerstvá práce a sociálnych vecí republík môžu po dohode s Federálnym ministerstvo práce a sociálnych vecí a s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi ustanoviť podrobnosti na vykonanie tohto zákona, najmä podrobnejšie upraviť povinnosti príslušných orgánov pri jeho vykonávaní a podmienky nároku na príspevok, pokiaľ ide o sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie. Ďalej môžu odchylne od ustanovení § 8 a 9 a § 16 ods. 3 upraviť nárok na odmenu pestúna pri výkone pestúnskej starostlivosti v osobitných zariadeniach (§ 12); odmena pestúna sa v týchto prípadoch posudzuje ako mzda.

§ 23

Zrušujú sa:

1. § 1, v § 4 ods. 1 slová „zriadenom a spravovanom národným výborom“ a v § 4 ods. 2 druhá veta vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí a Ústrednej rady odborov č. 51/1973 Zb. o úprave niektorých pomerov pestúnov vykonávajúcich pestúnsku starostlivosť v osobitných zariadeniach.
2. § 3 a 4 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 112/1984 Zb. o zvýšení niektorých sociálnych dávok na deti.

§ 24

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júnom 1973.[5])

Kováč v. r.

1) § 69 ods. 1 Zákona o rodine č. 94/1963 Zb. v znení neskorších predpisov.

2) § 706 ods. 1 a § 708 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

3) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí a Ústrednej rady odborov č. 51/1973 Zb. o úprave niektorých pomerov pestúnov vykonávajúcich pestúnsku starostlivosť v osobitných zariadeniach.

4) § 73a zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 180/1990 Zb.

5) Zákon č. 58/1984 Zb. z 20. júna 1984, ktorým sa mení zákon o pestúnskej starostlivosti, nadobudol účinnosť 1. septembrom 1984 a zákon č. 118/1992 Zb. zo 4. marca 1992, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti v znení zákona č. 58/1984 Zb., nadobudol účinnosť 1. aprílom 1992.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.